

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 t.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előzetőknek az állásinálát és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Homlítás. L—l.

A madárfészek művészete. (V. S.)

Néhány szó a fővad téli ellátásáról. (Gyulai Gy. Károly.)

Gazdasági tanácsadó: Lehet-e a gyümölcsösben házi nyulakat szabadon tartani? (bl.) — Palántanevelés. — Baromfitenyésztés. (L—l).

Különfélék: Iskolatársak találkozója. Nyugdíjbiztosítás.

A törpe kutya. — Szer a poloskák ellen. — Miből áll az ember. — Az ember körme. — A gyümölcsfa faértéke. — Az élet 10 parancsolata. — Faragó Béla.

Szerkesztői üzenetek.

Tárcza. Pirkó. (Dánielné Lengyel Laura).

Homlítás.

A szabadon növé fiatalosok fácskái ama korig, míg mesterséges ritkítás, vagy természetes küzdelem útján meggyérülve, életerős fiatal erdővé növekednek, mindenféle viszontagságnak vannak kitéve, hó és zuzmara, ember és állat tiporja hajlékony egyedeiket. Ily fiatalosokban tapasztalhatjuk, hogy ha egyes fácskák a lehajlítás után nem képesek ismét előbbi függélyes állásukba visszapattanni, hanem bizonyos körülmények miatt a földhöz nyugözve maradnak, a letiprott fácska, vagy a fa ágának állandóan földdel érintkező része, melyet alom s az alom elkorhadásával humusz réteg takar be, gyökeret ver; a földből kinéző csúcs tovább növekszik s ha a fácskát vagy ágat, ott, a hol a földben gyökeret vert, valami külérőszak a fa többi részeitől elválasztja, új faegyed képződik, mely a főgyökeren élő fácskától elválasztva, teljesen önálló életet folytat.

Ily gyökeresedésre vagy természetes uton való szaporodásra az összes lombfanemek, különösen a lágyfák képesek; fenyőfáknál a gyökeresedés kedvező körülmények között is, nehezen érhető el.

A természet e játékát s illetve ujmutatását a kertészek hasznokra fordítják, mert a díszcserjéket rend-

szerint ilyen gyökeresztetéssel, az úgynevezett homlítás-sal szaporítják.

A homlítás mivelete következőleg történik:

A gyökeresztetésre alkalmas ágat vagy fiatal törzsecskét a földig hajlítjuk s ez alkalommal megjelöljük a gyökeresztetés fészket, melyet kertileg megmivelve felporhanyitunk. Erre az ág vagy törzsecske ama pontján, mely a megmivelt fészkek közepére esik, a föld felőli, tehát az alsó oldalra eső részen a középig terjedő bevágást teszünk, a törzset vagy ágat lehajlítjuk s villás ágból készült fakampóval a megporhanyított földhöz rögzítjük s körülbelül egy-két tenyérnyi vastagságban jó földet szaporítjuk. A törzsecske vagy ág csúcsának szabadon kell maradnia s oly hosszúnak kell lennie, hogy azon legalább 3—4 rügy legyen. Végül a földbe helyezett bevágott törzs- vagy ágrészlet felett felhalmozott földet gyeptéglákkal fedjük be s 2—4 évig, míg a gyökerek kifejlődnek, érintetlenül hagyjuk. Gyökeresedés után az önálló fejlődésre képes növénykét egy éles ásóvágással az anyatörzstől elválasztjuk.

A homlítást mindig tavasszal, még a rügyfakadás előtt végezzük.

A homlítást azonban nemcsak kertészek, de erdőgazdák is hasznokra fordítják.

Sarjerdőkben — ha hézagossakká lettek — ültetés helyett homlítással tölthetjük ki a hézagokat. Homlítás útján a bükk, gyertyán, juhar, kőris és különösen a fűz s a nyirt kivéve egyéb lágylombfák sikeresen szaporíthatók. Legkevésbé sikerül a nyir- és tölgynek homlítás útján való szaporítása.

Különösen a kiritkult nemes fűz-ültetvényeket szokták homlítás útján kipótolni. A fűzveszők vágásakor a kiritkult foltok határára álló bokrokon annyi fűzveszőt hagynak meg, a mennyi a hézag pótlására elegendő. E fűzveszőket az előbb leirt módon beföldelik s két év múlva a meggyökeresedett új fűzbokrokat az anyabokroktól elválasztva önállósítják.

L—l.

A madárfészek művészete.

Az erdők csodás világában a természetnek talán legcsodásabb alkotásai a madárfészek. Ha az emberi kéz művei méltán keltenek bámulatra igen sokszor, úgy a

bámulat meg határtalanul kell, hogy fokozódjék bennünk azoknak a valóságos remekműveknek a láttára, melyeket az erdők-mezők dalos népe a legnagyobb architektikus művészettel, formaérzéssel és czélszerűséggel épít hajlékul kis családja számára, a hol a költés ideje alatt nyugalmat, az elemektől és ragadozó ellenségektől pedig biztonságot élvezhessen.

A «valódi» tyúkok (Phasianidae), ezek a fácsanfajú madarak, melyek Ausztráliát és a Szunda-szigeteket lakják, a költés idején nem építenek fészkeket, hanem homokot, földet, lombot összehordanak s nagy kupaczkát raknak, a melyekbe tojásaikat leteszik. Ilyen kupaczkát találtak már öt méter magasakat és 27, sőt több méter kerületűeket is; természetesen ezeket több madár rakta össze. Ezek a kupaczkok némileg szemétdombokhoz is hasonlítanak, a mennyiben a bennök tartalmazott szerves anyagok felbomlása folytán meleg fejlődik ki bennök s ez a tojások kikelését segíti elő.

Az albatros madár fészkei valóságos kőművesmunkák, de nem valami nagy művészetre vallanak. Ellenben a fecske, mint mindenki tudja, igazi műépítész. Látni kell, milyen gondosan választja ki a fecske az építés helyét s mennyi akadályt győz le, míg fészket megépíti, illetőleg míg az épület alapkövét, az első sárgyűrűt megerősíti, mert addig semmi sem szolgál támasztékul apró lábainak. Ha azonban a munkának ez a legnehezebb része be van fejezve, akkor a további építés gyorsan halad előre, mert most már szilárd talapat áll rendelkezésére. Csak az építőanyag előteremtése okoz nehézségeket, mert a használt úti sarat sokszor igen messziről

kell hozni. A jólelkű emberek megkönnyíthetik a szorgalmas kis munkás feladatát, ha födelük alatt 10 cm-nyire egy keskeny deszkát állítanak, a mely állvány és fundamentum gyanánt szolgál nekik egyszerre. Ez a kis áldozat bőven kifizeti magát, mert a csinos fecskék nagyon ragaszkodnak művükhöz s oda évről-évre visszatérnek.

A Szunda-szigeteken honos úgynevezett Salangana fecskék (*Collocalia nidifica*), melyeknek azonban nevükön kívül semmi atyafiságuk nincs a fecskékkel, építik az ismert ehétó indiai fecskefészkeket. Ezeknek terjedelme és alakja hasonlít egy parti fecskééhez. Hozzáférhetlen sziklarepedésekben fészkelnek, s hogy miből áll tulajdonképpen építési anyaguk, ma sincs föltétlen biztonsággal megállapítva. Némelyek szerint e madarak bizonyos tintahal ikráját használják fel, mások szerint, s ez látszik a legvalószínűbbnek, az agor-agornak nyállal dúsan kevert tömege adja a később megkeményedő kocsonyaszerű anyagot. Mivel pedig a nyálka a fő kötőanyaga e Salangana-fecskék fészkeinek, ez pedig csak kis mennyiségben választatik ki egyszerre, ezért a fészkekrakás ideje meglehetősen hosszú.

Még mesterkétebb és művésziesebb ezeknél is a braziliai fazekas madár (*Furnarius rufus*) fészke. Ez a barátságos madár sütőkemenczéhez hasonló, ritkábban gömbölyű fészket előszeretettel rakja emberi lakások közelében, vastag, vízszintes ágakra, és pedig him és nőstény együtt építik fészkeiket. Az építőanyag sár és agyag. A fészkeknek két kamrája van, egy pitvar, olyan, mint egy férfi-dolgozószoba, s egy nagyobb és kényelmesebben berendezett interiőr, ez a háziasszony szalonja.

TÁRCZA.

Pirkó.

Irta: *Dánielné Lengyel Laura.*

Pirkó tizenkét éves korában kikerült a bonne keze alól és nevelőnőt kapott. A nevelő csinos arcú, szóke, sovány leány volt. Pirkó kissé bizalmatlanul nézte. Még nagyon élénk emlékezetében volt a bonne, eszébe jutottak a ligeti séták, a hol rendszeren találkoztak a kisasszony vörös nyakkendő, puha kalapú bátyjával. Pirkót ilyenkor előre küldték, és a kis leány halálosan unatkozott. Pirkó azonban sohasem panaszkodott: nagyon okos gyermek volt s tudta, hogyha egy szót szól, új kisasszony jön a régi helyébe és új bátya fogja őket a ligetben várni. Pirkó arisztokrata természet volt s nem szerette az új ismeretségeket. Ezzel a kisasszonynyal már elég jól megértették egymást. Ismerték egymás gyöngeit, Pirkó a kisasszony bátyját, a kisasszony meg Pirkó olvasási mániáját és kölcsönösen személt hunytak egymás gyarláságai fölött. Pirkó sohasem fordult hátra, a míg a kisasszony a bátyjával tárgyalt, a kisasszony pedig épenséggel nem bánta, ha Pirkó egész éjjel fekete betűkkel rontja a szemét.

A kölcsönös elnézésnek az volt az eredménye, fiogy

a bonnet egyszer csak hirtelen el kellett bocsátani, Pirkó pedig tizenkét éves korában oly erősen rövidlátó lett, hogy csak szemüveg segítségével tudta tovább falni azt a huszonnégy fekete betűt, a melynek kombinálásából állt elő a világ minden bölcsesége és tudománya.

A nevelőnőtől csak azért félt, hogy újfajta kellemetlenségekbe kell majd beletörődnie. A mamának azonban nem szólt semmit. A mama és Pirkó között úgyszólván igen sajátságos viszony volt.

Geleynét ez időben Budapest legszebb asszonyának tartották s ezt nemcsak imádói tudták róla, hanem leánya is, a szomorú szemű, kis Pirkó. Ő nagyon sovány volt, vézna és fekete, de túlérte, szomorú kis agya már tisztában volt azzal, hogy az Úristen semmit sem ad ingyen, hogy a gyermeknek mindig nagy árt kell fizetni azért a kitüntetésért, hogy az ő mamája a legszebb asszony Budapesten.

Aztán keveset is látták egymást. Geleyné csak ebéd felé kelt föl, igaz, hogy az ebédnél mindig megsimogatta Pirkó kócos, kemény haját és megkérdezte tőle, hogyan aludt? A válasza azonban már sohasem figyelt, mert mire Pirkó felélehetett volna, már a férjével kezdett társalgást.

Este, mielőtt hangversenyre, vagy vacsorára mentek, mindig bejött Pirkó szobájába búcsuzni, mélyen kivágyott ruhában. Csillogó ékszerei kápráztatták a kisleány

A halászmadarak Afrikát, Dél-Ázsiát, Ausztráliát és a köréjük eső szigeteket lakják. Kinézésük szerint hasonlítanak a jégmadárra, s némely fajoknak életmódja is olyan. De míg a jégmadár földbarlangokban fészkel, melyeknek falait a legfinomabb halszálkával kárpitozza ki, addig az előbbieket, többnyire faüregekben tartózkodnak.

Nem tulajdonképeni falrakók az orrszarvú madarak sem, melyek szintén üregekben laknak s csak alkalmilag keresnek fel falat. Fészkek mindig tágas üreg s mikor a nőstény költeni akar, a hím a meglehetősen széles nyílást befalazza, csak egy keskeny hasadékot hagyva benne. Ezen a kis hasadékon át nyújtja be a gondos apa az anyának és kicsinyeinek a táplálékot, még pedig akkora mennyiségben, hogy a nőstény átlag két hónapig tartó fogságának ideje alatt rendkívül jól táplálkozik, ellenben a hím teljesen lesóványodik. A madárnak ez a különös eljárása nem annyira abból az aggodalomból ered, hogy nősténye megfélemlíthetné anyai kötelességeiről, mint inkább abból az óhajból, hogy nőstényét és fiókáját megvédelmezze betolakodó rablók ellen, mert ugyanis e fal rendkívül ellenálló. A nőstény a költés ideje alatt csaknem minden tollazatát elveszti s így a repülésre képtelen lesz.

Többnyire nagyobb fajta madarak tartoznak a kosárfonók családjához, mert már maga az, hogy a fonáshoz szükséges rőzsét összehordják és felfonják, bizonyos erőt föltételez.

Legnagyobb ragadozó madaraink ilyen fonott fészkekben tanyáznak és bizonyosan már sokaknak volt alkalma a golyát munkája közben megfigyelni, a mint

gondosan válogatja ki az egyes szálakat, azokat összeilleszti és végeiket összebogozza, mely munka közben hosszú, keskeny csőre kitünő szolgálatokat tesz. Mivel azonban a belső felület még mindig meglehetősen durva, azt gondosan kipárnázza s tisztára simítja.

A szajkó egyszerű fészekkosárral is meglegszik, ha ezt felülről erős ág vagy ilyesmi védi. Máskülönben a fészkek fölé apró ágacskákból fedélforma rácsot csinál, mely a fölötte elhaladó ragadozó madarak elöl elrejtí a fészket.

A fészekfonóknál még sokkal nagyobb művészetet fejtenek ki a fészekszövők, melyek közé tartozik legnagyobb része honos apróbb madarainknak. Ide kell sorolnunk a verebet is, habár ennek fészke legkevésbé sem művészi. De a veréb jól ismeri ebbeli fogatékosságát s ép ezért jobbnak tartja sokszor a helyett, hogy maga építsen fészket, más madár kényelmes otthonát foglalni el. Így különös előszeretettel hódít el fecskefészkeket, míg azok tulajdonosai úton vannak. Ha aztán a jogos tulajdonosok visszatérnek, nincs elég erejük a bitoló kiűzésére. De előfordult, hogy az így kilakoltatott fecskék véres boszút állottak. Befalazták a fészkek nyílását, úgy hogy a vakmerő verébcsalád nyomorultul odaveszett.

Igen ügyes fészkepítő a farkas rigó is, és pedig főleg a nőstény, mert a hím legtöbbször csak segít neki. Építési anyagul mohát, fakérget, álezaburkot használ s azokat pók- és hernyó-hálóval szövö össze, a mellett ügyel arra, hogy csak oly fa mohát használja fel, a melyen fészkel, s mivel a fészket rendszeren a törzs köze-

szemét és a ruhájából, meg a hajából kiáradó párfüm annyira fölizgatta a gyermeket, hogy féleljeszákánktól nem tudott aludni miatta. De erről sem beszélt senkinek, mint ahogy igen hallgatag, igen zárkózott természetű, szomorú lelkű kisleány volt szegény.

A nevelőnőt, — mint mondtam, — bizalmatlansággal, de egy jól nevelt úri gyermek udvariasságával fogadta. Sőt a lelkében örült is jövetelének. Mióta a bonnet elküldték, a mamán különös nyugtalanság vett erőt. A zsúrokat, estélyeket, hangversenyeket, a színházakat csak úgy robotolta, mint azelőtt, de saját bevallása szerint igen nyugtalanul mulatott. Egyetlen leányára gondolt, a kit eselédkezekre kellett otthon hagynia. Ez a gondolat néha még délelőtti álmát is megzavarta. Pirkó mindig büntudatosan sütötte le fejét, ha a szép mama az ebédnél panaszkodott. Pirkó igen jónevelésű, úri gyermek volt, senkinek sem szeretett kényelmetlenséget okozni, de a szép mamának legkevésbé.

Mikor a nevelőnő megérkezett, figyelmesen és részvétellel nézte a fiatal, sovány leányt. Juli kisasszony meg-simogatta Pirkó arcát és Pirkó érezte, hogy a kisasszony keze lázas és remeg.

— A kisasszony visszavonulhat, ha fáradt, — mondta a szép mama vacsora után, — te meg itt maradhatsz, Pirkó, mulatd a papát, mialatt én a koncerthez felöltözködöm.

Pirkó udvariasan bólintott és leült a papa mellé; azzal az elhatározott szándékkal, hogy a szomorú, fáradt arcú embert mulattatni fogja.

— Kedvetlen vagy ma, papa?

— Igen, gyermekem. Egy kicsit levert vagyok, de ne törődj velem, ülj ide a térdemre.

— Köszönöm, papa, ha nem vagyok terhedre, igen szívesen. Remélem nem érzed rosszul magadat?

— Nem, ha te itt vagy a közelemben.

Magához ölelte, megcsókolta; Pirkó elgondolkozva mondta:

— Az a jó, hogy a mama sohasem fárad bele a mulatságba.

A mama kijött az öltözőből, Pirkót megcsókolták és aludni küldték. A kisleány szótlánul, engedelmesen ment szobája felé.

Mivel közös szobája volt a kisasszonynyal, csak lassan tette a kilincsre a kezét, nehogy felköltse a nevelőnőt. Mikor belépett, a kisasszony gyorsan lecsavarta a villamos körtét és a fal felé fordult.

— Megbocsásson, — mondta Pirkó olyan finom udvariassággal, a melyet bármelyik udvarhölgy megirigyelhetett volna tőle, — megbocsásson, de nem tudok sötétben levetközni. Nem fogom soká zavarni, mindjárt készen leszek.

Megnyomta a villamos gombot; ebben a pillanatban

leben építi, azért ez nehezen ismerhető fel. Belülről a hosszúkás fészek szépen ki van tapétázva tollal, lószőrrel s más puha tárgyakkal. Ennél a madárfajnál ugyanis gyakori a nagy gyermekáldás. A fészek hamar szűknek bizonyul a fiókák számára, de a fal így ruganyos lesz és enged. Sokszor persze az egész szövedék szét szakad; de ez se nagy baj, mert ez csak megkönnyíti a fészek tisztán tartását s a fiókák alkalmatlan hosszú farkukat kinyújthatják e repedéseken, a mi rendkívül furcsa látvány.

A függő czinkék vidám és dalos takácsmesterek; csinos fészkeiket három-hat sás közt néhány centiméternyire, néha egy méternyire építik a legmagasabb víz-állás fölé. Azt mondják róluk, hogy nagyon jó időjósok; azért, ha fészkeiket a rendesnél magasabbra építik, áradás veszélye fenyeget. Anyag gyanánt mindent felhasználnak, a mi az általok lakott mocsár közelében kapható.

Habár a legkisebb, de épen nem a legügyetlenebb fészekszövők a kolibrik. Amerika forró égövi tartományainak sűrű, virágos csalitjaiban találjuk többnyire középmagasságban apró fészkeiket, ágvillák közt, fahán-csokon s levélhegyeken megragasztva.

De bármilyen ügyes fészkeépítők is mind a felsorolt madarak, távolról sem versenyezhetnek a czéh tulajdonképeni mestereivel, a takácsmadarakkal. Ezeknek fészkei valóságos remekei a madár textil-iparnak, bármilyen legyen különben formájuk, kerek, zacskószerű, nyomott vagy kinyuló. Mindig egyszerű bejáró nyílással vannak ezek ellátva, s szövetségük mindig rendkívül finom.

Anyaguk többnyire fűszál, rost stb., melyeket a pálma levelei ügyes széttépése útján kapnak. A takácsmadarak társaságban élnek és sokszor száz fészek is borít egy fát. Mivel pedig a fészkek mindig lebegő vékony ágakra vannak rakva, lehetőleg a víz tükre fölé, ezért a madarak ellenségeinek majdnem lehetetlen őket elérni. A majmok és kigyók lecsúsznak, ha ezt kockáztatják, s a földre vagy a vízbe pottyannak. A mahali takács azonban azzal is védi fészket, hogy külső falába szűrős tuskéket fon be.

Társasan él a társas veréb is. Fészke, vagy inkább fészkenek anyaga nem oly művésziesen van ugyan szöve, de azért figyelemre méltó. Közép-Afrikában vannak mimoza-erdők, melyekben egyes fák olyanok, mintha kerek kalibákkal volnának fődve. Ezek a kalibák nem egyebek, mint a verebek fészkei. Minden pár közösen épít fűből födelet, mely a fészektelepet fődje. Egy-egy erős ágat választanak ki fészekrakás czéljából. Ha a fődél már elég nagy, az egyes párok megkezdik a tulajdonképeni fészkeépítést. Ezek a fészkek sűrűn egymás mellett következnek, de utczaszerű térközök vannak köztük s az egyes lakások körül. A kerek nyílások, melyeket a telep alsó falán látunk, nem az egyes fészkek bejáratai, hanem úgyszólván a lebegő város kapui. Egyébiránt a fészkeket csak költés idején használják. Következő évben a verebek ugyanazon fődél alatt s az előző évi szállások alatt új emeletet építenek, míg csak az egész alkotmány oly súlyos nem lesz, hogy az ág letörök alatta. Nagyobb biztonsággal már nem is lehetne fészket építeni, mert az egész épület lakóinak ellenségei

inkább érezte, mint hallotta, hogy a kisasszony sír. Arczát a vánkosba temetve, titokban zokogott. Pirkó sohasem szokott sírni, erről a neveltlenségről régen leszoktatták, most inkább bámult, mint sajnálkozott.

— Rosszul van, kisasszony?

A nevelő nő hangján hallatszott, hogy erőszakkal igyekszik uralkodni magán.

— Nem, édesem, ne nyugtalankodjék miattam, én... de feküdjék le, kérem...

— Köszönöm, nem vagyok álmos, s ha megengedi, itt maradok az ágya mellett. Ön izgatott most, úgy-e, kisasszony?

A leány felült az ágyban, úgy hallgatta a különös, szomorú gyermekhangot.

— Vagy talán bántja valami?

— Igen, — mondta Juli megesukló hangon, gyermek volt szegény kis tanítónő, még csak húsz éves, — én most jöttem el először hazulról.

— Úgy? — mondta Pirkó csodálkozva.

Majd halkabban hozzátette:

— Én nem sírnék, ha innen el kellene mennem.

Juli kisasszony figyelmesen nézte a gyermek arczát és valami homályos sejtés kezdett derengeni lelkében, hogy kettőjük közül az a boldogtalanabbik.

— Maga nem sajnálná itthagyni szülőit, meg az otthonát?

— Ha tudom, hogy jól érzik magukat és egészségesek, miért sajnáljam őket? A mi meg az otthoni illeti, mindenütt szobák vannak, az egyik helyütt kék a tapéta, a másik helyütt fehér, de az nagyon mindegy lehet. A kisasszonynak szebb szobája volt otthon?

— Nem, Pirkó, de otthon voltam.

Pirkó elgondolkozott, majd lassú, komoly hangon felelt:

— Az ember mindenütt megszokik.

Olyan szánandó volt ez a böles gyermek, hogy Juli kisasszony egy perczre megfledkezett saját bajáról.

— Valami bánata van, kedves gyermekem? Mondja el nekem, hátha segíthetek a baján?

Pirkó úgy dörzsölte vértelen kis kezét, mint egy vén böles, a ki a világ gyarlóságaival már régen tisztában van. Mosolya is olyan fölényes volt, mikor ahhoz a húsz éves, nagy babához fordult, a ki az otthonát, meg az édes anyját siratja.

— Köszönöm, kisasszony, maga igen jó, de nekem nincs semmi bajom. Egy időben, a mikor még feljárt Böske, a ház mesterné leánya és azt beszélte, hogy neki nincs bonneja, külön szobája, s a mamája viszi vásárnap sétálni, azt hittem, hogy Böske nagyon boldog lehet. De azóta sokat gondolkoztam a dolgon és nem irigylem Böske sem. Most kopertagyárban dolgozik és láttam, hogy a multkor megverte az apja. Engem nem bánt senki... Én azt hiszem, hogy minden új helyzetben

részéről meg nem támadható s alulról a mimoza simasága, felülről a függő fődél védi.

Szép kúpalakú fészke van az ökörszemnek is, a melybe az anya négy-öt tojást rak egyszerre, de sokszor nyolcz-kilenczet is, s mindezt tudjuk már Shakespeare «Vizkereszt»-jének ama felkiáltásából: amott jön a kilencz ökörszem legifjabbika.

Madárfészkekről beszélve, a kakuk persze csak annyiban jöhet tekintetbe, a mennyiben ismert szokása, idegen fészekbe rakni tojásait és pedig legnagyobb előszeretettel a szürkebegyébe.

Az ausztráliai lombmadarak igen sajátosságos teremtések. A család minden ága oly fészket rak, mely hasonlít a rigóéhoz. De ezen a fészken kívül, mely a költés czéljára szolgál, ez érdekes madárfaj másnemű építkezéseivel is találkozunk. Ugyanis a csaláton belül néha sajátosságos lombfolyosókat veszünk észre, melyek természetesen arányban állanak a madár nagyságával. Ezeket fűszálakból s rózséből állítják elő, melyeket felül összehajtanak s hegyeikkel összehogoznak. Belül az egészet szépen kipárnázzák fűvel, a melyet apró kövecskék erősítenek meg, ezek között azonban ösvényeket hagynak.

De még ez sem elégíti ki e madarak kifejlett szépiességét. A falakat azonkívül tarka papagálytollakkal díszítik s a gyakran több mint méter hosszú lugasok két bejárata előtt valóságos ritkasággyűjteményeket halmoznak föl. Igenis — ritkasággyűjteményeket. Mert e madarak buzgó gyűjtők, és pedig nem olyan dilettáns gyűjtők, mint némely amerikai milliomos, a ki egész

múzeumot csinál otthonából drága pénzen rátukmált értéktelen hamisítványokból, hanem igazi műértők, a kik nagyon megválogatják mőtárgyaikat: csigákat, kagylóteknőket, megfehéredett csontokat és koponyákat, tarka köveket és üvegcserepeket, rongyokat stb. halmoznak fel leginkább. Ezekkel a kincsekkel aztán e madarak óráhosszat eljátszogatnak.

A mátkapárok szerelmeskedéseivel is vannak a lomb-lugasnak alkalmas rejtekei, azért sokszor ezeket a lugasokat a tudományban játszófészkek, vagy nászlugasok neve alatt is említik. Sőt még más czélokra is használják ezeket a folyosókat, a mennyiben gyakran figyeltek meg e madaraknál nagyobb csoportosulásokat, a melyeken a madarak formális beszédeket rögtönöztek úgy, hogy ebből következtetőleg ezek a helyek a tanácsterem jellegével is birni látszanak.

Már a mi pintyeinknél is tapasztalható, hogy ezek sokszor fészkeik építő anyagait itt-ott összeszedett szá-lakkal, czérnával a szó szoros értelmében összevarrják. De még nagyobb tökélyvel jelentkezik ez a művészi készség az úgynevezett szabómadárnál. Ez a kis, Ceylonban otthonos madárka két levelet egymás fölé rak, azokat széleiken, hegyeiktől félmagasságban csőrével átszúrja s aztán egy erős és többnyire gyapotból önmaga által szőtt fonalat húz rajta keresztül. Néha azonban talált czérnát is használ erre. Ebbe építi aztán bele mindenféle szá-lakból, rostokból és más puha anyagokból tulajdonképeni fészket.

Ha már a varrás művészetét ily tökélyben látjuk kifejlődve némely madárnál, viszont a harkályok meg

újfajta bajok várják az embert. Minek az, ha már a régibe beletörődünk?

Juli kisasszony tágra nyílt szemmel hallgatta a gyermekket s aztán maga sem tudta miért, két karja közé szorította Pirkó barna fejét és csókolta forrón, könnyezve, mennyei szájalommal.

— Hajtsa ide a fejét a párnára, gyermekem, s maradjon itt mellettém.

— Szívesen, — mondta Pirkó, — úgy sem tudnék most elaludni, én nehezen alszom el. Nem vagyok terhére, kisasszony?

— A világért sem, gyermekem. Jöjjön csak közelebb. De hiszen reszket, didereg, csak nincs valami baja?

— Óh dehogy, én mindig fádom így elalvás előtt. Azt mondják, hogy vérszegény vagyok, azért kell annyi húst ennem. Aztán meg így este sok minden eszembe jut. Ostobaság, de olyan furesa. Elmondjam, kisasszony?

— Persze, hogy el... Mindent mondjon el, Pirkó.

— Az jut eszembe, hogy ez a palota a mienk. Ezen az emeleten van tíz szoba, mindegyikben butor, dísz-csecsebecse, ez a szoba és benne minden az enyém, ott vannak a könyveim, a bábuim, a játékaim, ott balra a folyosón túl, alusznak a cselédek.

Ebben a pillanatban léptek hallatszottak a szomszéd teremben. Halk suttogás, majd lassan becsapódott egy ajtó és Pirkó folytatta:

— Most jött haza a papa, meg a mama. Itt vannak a negyedik szobában. Csak ezt a gombot kell megnyomnom és bejönnek, erre a csengőre meg a cselédség rohan be hozzám... És látja, én tudom, érzem, látom, hogy egyedül állok a világon; hogy nincs senkim és semmim... és erre a gondolatra fájni kezdek, hogy a lelkem is reszket belé...

— Pirkó, szokott maga imádkozni?

— Néha, ha el nem felejttem.

— Hát imádkozunk most együtt.

A szegény gazdag gyermek összetette kezét és udvariasan utána mondta a kisasszonynak az ima szavait. Megint csak a jónevelésű úrileány volt, a ki a világért sem sértene meg senkit. De az ájtatos ima szavai közt is folyton arra gondolt: senkim sincs, semmim sincs, egyedül vagyok...

Egy félóra mulva felkötött a párnára és hallgatta Juli kisasszony nyugodt, egyenletes léleketetét. Alszik. Még mindig fázott, még mindig borzongott, de mozdulni nem mert, nehogy felkötse a kisasszonyt, azt a húsz éves gyermeket, a ki sír az édes anyja után, imádkozik a jó Istenhez és álmodik boldogan, nyugodtan, mert álmai fölött ott virraszt a távolból is valakinek az áldása, valakinek a szeretete.

az ácsok czéhét képviselik köztük. A harkályoknak erős karmokkal bíró izmos lábaik lehetővé teszik nekik a szilárd megkapaszkodást, merev farktollaik pedig elősegítik a megtámaszkodást a munka közben. Ugyanezért erős csőreikkel, melyek a fejsze és a véső szerszámaikat pótolják náluk, a harkályok képesek megkeresni magoknak éllemeiket, s egyúttal fölépíteni fészkeiket. Ettől a fészektől senki sem tagadhatja meg csodálatát, mert rendkívüli szorgalommal van összekalapálva s tisztára és művésziessé csiszolva.

Vastag fehér fakéregben, például fenyőfáknál gyakran látunk sajtáságos ereszeket bevésve. Ismeri jól minden erdész ezeket, mint a harkály műveit, s róluk is nevezi el. A harkály ugyanis nem veti meg a bogycát, a makkot, a fenyőmagot sem. Ám a makkot és fenyőtobozt nem könnyű feltörni, mivel rendes körülmények között a harkály csőre kopácsolásai alól kisiklanak. Hogy tehát a harkály megrögzítse ezeket, azokba az árkokba szorítja bele, a mikor aztán kényelmesen feltörheti.

Természetesen nem kell azt hinnünk, hogy minden madár egyforma mestere az építőművészetnek. Egész serege van a madaraknak, melyek velök született ösztönszerű ügyességeket egészen más irányban értékesítik, nem a fészekrakásban és építésben. A baglyok például fészek nélkül is el tudnak lenni. Egy üreges fa odva, egy ágvilla elég nekik szállásul, csakis költés idején hatolnak be olykor egy-egy ragadozó madár tanyájába, vagy foglalják el egy-egy gerle, mókus stb. fészket. Ám a fent elősoroltakból is látjuk már, hogy a fészekrakásnál mennyi különböző anyag, mennyi különböző fortély és művészet érvényesül a madaraknál. Ők a világ legkisebb és legügyesebb építőmesterei s a természet azért oltotta beléjük ezt a csodálatos ösztönt, mert különösen a költés ideje alatt nagy védelemre szorulnak, úgy hogy fészkeik tulajdonképpen menhelyül szolgálnak számukra az üldözés elől épen úgy, mint az időjárás viszontagságai elől. Gyermekegyi szobák és gyermekszobák egyszerre. S épen azért, mert állandóan véletnek igénybe, többnyire, mint láttuk is, igen kényelmesen vannak berendezve. Ennél a berendezkedésnél nagy szerepet játszik a kis tollas építőművész izlése és ügyessége, valamint a már részletesen felsorolt különböző építkezési anyag minősége. Méltán is kelthetik bennünk ezek az anyyiféle különböző művésztalentum által összerótt, szótt, font, ásott, rakott, kalapált vagy varrt hajlékok a meghitt, bizalmas otthon ama fogalmát, a mint azt az emberi társadalomra is átvisszük a fészek szóval.

Mindebben hatalmasan nyilvánul meg a természet bölcs előrelátása, csodálatos rendje és mechanizmusa, a mely a legkisebb létszervezetben is, oly bámulatra gerjesztő, mint a legnagyobbban, a parányi madár életében csak úgy, mint a csillagok és égitestek végtelen világában. Sőt kétszeres ámulatra kell hogy ragadjon e végtelen piczinyben megnyilatkozó gondviselészerűség, mert ezekben emberi természetünk visszatükrözését látjuk s megtanuljuk belőle, hogy a művészi elme, az alkotó ösztön és képesség oly törvénye életünknek, a melyben a legkisebb teremtetett lény is osztozik velünk. V. S.

Néhány szó a fővad téli ellátásáról.

Irta: Gyulai Gy. Károly.

A legutóbbi évek egy-két túlzord tele igen szomorúan beigazolta azt, hogy vadászterületeink tetemes része készületlenül várja a telet, vagyis nincs kellően berendezkedve a vadellátás terén. Akárhány nevesebb uradalomban ma sem gondoskodnak más úton-módon a vadról, mint tették azt nagyapáink száz esztendővel ezelőtt, vagyis legjobb esetben némi száraz takarmányfélét, főleg szénát vagy lombköteget adnak a zord tél szakában a szokottnál is többet nélkülözni kénytelen vadállományoknak. Egymagában a széna s a lombköteg, ha még oly bőségesen adagoljuk is azt, a vad létfeltételeit biztosítani, erőalkatban azt változatlan állapotban megtartani még nem képes. Kivált magasabb hegyvidékek rengetegekben akárhány helytt megesett nem egyszer, hogy a vad nyomorultul elpusztult a számára kitett lomb- és szénakötegek daczára, sőt azok közvetlen szomszédságában hullott el.

A modern állattenyésztés, kivált a haszonállatok ellátása és gondozása terén, a legutóbbi évtizedekben óriásilag föllendítette a gazdaságnak ezt az ágazatát. Hogy a mai kiváló eredményekhez hozzájuthattak, azt csakis mélyreható kísérletek hosszú sorozatával tudták fokozatosan elérni. Ez úton tanulmány tárgyává tették az állati test anyagcsere-folyamatát, úgy hogy egy-idejűleg megállapították az okszerű állattetés egyes alapelveit is. Az erdészettel szoros kapcsolatban álló vadászat eléggé jelentős gazdasági ág ma már ahhoz, hogy annak objektumait, az egyes vadakat is, életmódjukban az eddiginél alaposabb tanulmány tárgyává tegyék. Ha mezőgazdaságunk állatállománya megtízszerezhetette számunkra az évi hozadékot azóta, hogy ellátását, táplálását, gondozását, az eddigieknél okszerűbb alapokra helyeztük, úgy minden bizonynyal a vadállomány, hazánkban pedig elsősorban a nagy értéket képviselő agancsos vad, nagyon is ráutalt és rászolgált immár arra, hogy haszonállataink gondozásának egyes a vadra kiterjeszhető adományaiából maga is részt kérjen, egyszóval abban az ellátásban részesüljön, a mely az év bármely szakában elsőrangúnak minősíthető. Az okszerű, az elsőrangú táplálás legelemibb követelménye az, hogy épen a zord évszak folyamán, a midőn az állatban az anyagcsere a szokottnál nagyobb igényeket támaszt, a vad olyan ellátás részese legyen, a mely mellett nemcsak lételetét biztosítja változatlanul normális keretek közt, hanem erőalkatban is legalább annyira a színvonalon marad a tél elmúltával is, hogy nem fog a rossz, a silány áttelelés következtében hitvány alkatú utónemzedéket, húsban és trofeadiszben pedig esenevész, értéktelen anyagot szolgáltatni.

Az okszerű vadellátás minden egyes mozzanatát a télen át szabadban tanyázó vadállományon közvetlenül és állandóan megfigyelni majdnem lehetetlen feladat. Mindazok, a kik a legutóbbi évek folyamán a vad téli ellátását közelebbi tanulmányuk tárgyává tették, részben a mezőgazdaság keretében levő állatállományt, rész-

ben pedig nevesebb állatkertek és vadtenyésztételek zárt területeinek állományánál alkalmazott téli ellátás anyagát és módozatait vették tüzetesebb előtanulmányozás alá. Más a háziállat, más az állatkert vadja s más objektum a nyílt területek vadállománya; ám azért az előbbieknél észlelt megfigyelések sok hasznos újmutatással szolgáltak annyival is inkább, mert az állati szervben az anyagcsere folyamata egyazon természeti törvények szerint megy végbe; a zord tél csapásait és szenvedéseit a háziállat is megérzi, kevésbé edzett voltánál fogva akárhányszor talán még végzetesebb kimenettel, mint a tél viszontagságaival szemben edzettségével ellentállásban dacolni képes vadállomány.

Messzire vezetne, ha mindazokat a kísérletezéseket itt részletesen elősorolnám, a melyeket úgy hazánk, mint a külföld egyes nevesebb vadászterületein oly czélból folytattak, hogy a vad téli ellátását az eddigieknél messzebbmenő alapokon biztosítsák, s e mellett vadállomány továbbfejlődését, gyarapodását, minőségileg és mennyiségileg egyaránt ne csak állandósítsák, hanem egyben fokozzák is. Az idevágó kísérletezések bizonyos általános végeredményekben összegezhetők s így azok fontosabb mozzanatairól, mint követendőkről legalább röviden megemlékezhetünk.

A gyakorlati vadetetés terén ismételtén kipróbált tápanyagok bármelyikével is javítsunk a vad téli ellátásán, meg ne feledkezzünk elsőbben is arról, hogy csakis a teljesen romlatlan, egészséges és e mellett legjobb minőségű tápanyag felhasználásával leszünk képesek kétségtelen eredményeket felmutatni.

A hol módunkban áll a tél szakában kiszolgáltott tápanyagfélék közül szemes eleséget adni, úgy azt szellős, száraz tiszta helyen kell tartani, egyben pedig minél gyakrabban megforgatni. A dohos, romlott szemes eleséggel több kárt, mint jót teszünk a vadban.

A vad tápszerül szolgáló gesztenye- és makk-készletet is száraz, tiszta helyen kell tartani s csupán közvetlenül fogyasztás előtt felaprózni.

A répanemű, a burgonya és a csicsóka téli vad tápszerül alig ajánlható anyag. Zord hidegben az ilyen eleség nemű megfagy, már pedig a fagyott tápanyag olyan vegyeltváltozásokat szenved, a mi azt részben élvezhetlenné, részben pedig a vad emésztő, főként gyomor- és bél szerveire ártalmassá is teheti. Főtt állapotban az ilyen gúmos, illetőleg gyökeres tápszer felváltva egyéb tápnem mellett, tél szakában elég jó szolgálatokat tehet ugyan, ám a megfagyás veszedelme elől ez esetben sem mentesíthető.

A vad előtt oly nélkülözhetlen sóadagoláson kívül, a melyről «Az Erdő» hasábjában ismételtén szólottunk már, esetenként eredménnyel adhatunk a fővadnak bizonyos mennyiségű foszforsavas meszet is; ámde ebből nagyon is csekély adagolásban szabad azt részesítenünk s akkor is gondosan meggyőződést szereznünk előbb arról, vajjon az adagolandó foszforsavas mesz nem tartalmaz-e alkatrészei között arzénikumot vagy pedig klórt. Mérgező hatásánál fogva a vad szervezete a klór és az arzén jelenlétét végzetesen megsínyli; az

ez úton keletkező bélbajtól és vesegyulladásától nem egy esetben pusztult el a vad.

Különös figyelemmel az egyes vadak anyagcsere-folyamatára zord tél szakában, a kísérletek során egyéb már elősorolt tápanyagok kiegészítéseként legelőnyösebb erőtápszerként hovatovább nagyobb arányban terjed el a czukormelassz, a mely a czukorgyárak melléktermékeként, hazánk czukorgyártelepei útján is, aránylag jutányos áron beszerezhető. Persze magában véve a melassz, abban a formában, a hogyan az a czukorgyárból kikerül, még nem szolgáltat a vadnak megfelelő erőtápszer. Egyes gyárak ma már közvetlenül foglalkoznak a melassz-vadtápszer megfelelő összetételeinek előállításával és forgalomba hozatalával. E gyárak közül azért említem elsőnek a Hofeld-félet, mert ez a vállalat volt az, a mely elsőnek állította elő a melassz-erőtápszer, még pedig a fővad téli tápszerüközelethez legmegfelelőbb összetételben.

A vad téli ellátása során ma oly jelentős szerepet betöltő melassz-erőtápszerben maga a czukoranyag csupán 40%-kal szerepel. Ennél magasabb % mellett, ezzel a táppótlékkal csak kárt okozhatunk a vad télen át amúgy is kényesebb emésztőszerveinek. A melassz-erőtápszer anyagát képező alkatrészek között, a 40% czukoron kívül csupa táperős anyag szerepel, így nevezetesen szerves anyagokként: lisztkorpa, malátacsira, törkölyhulladék stb., míg a szervetlen, ámde a vadra mindenkép előnyös hatású alkatrészeket bizonyos % mész és foszforsav képezi, a mi a csont, az agancsképződés úgy egyben az egész anyagcsere folyamatánál mindenkép mellőzhetlen két anyagot szolgáltat. Az agancsok hamujának anyagában a mész 50—52%-kal, a foszforsav pedig 40—42%-kal szerepel. Tanubizonysága ez annak, hogy agancsdísz felépítésénél úgy egész szervezetében a vad a foszfort és a meszet egyáltalán nem nélkülözheti. Ha tehát előrelátóan, gondoskodunk arról, hogy ebben a két anyagban, eledelszegény tél folyamán se szenvedjen a vad szükségét, úgy minden bizonynyal javítunk ez úton a vadállomány és utónemzedéke minőségén egyaránt. A nyári élelemkeresés és legelés szakában az agancsos nem szenved szükségét az ilyesmiben; hiszen természetszabta ösztönével ilyenkor maga keres olyan tápszerféléket, a melyek mészben és foszforban gazdagabbak; ilyenek egyebek közt: a nyár, a bükk, a tölgy s egyes fenyők lombja, a herefélék és a hüvelyesek stb. A tülevelűek kivételével, télszakában ezek elől el van zárva, tehát gondoskodnunk kell arról, hogy szükségét ezekben tél folyamán se szenvedjen; hiszen épen ebben az évszakban, megfelelő anyagpótlás szempontjából, az erőtadó tápnemekre a szokottnál is inkább ráutalt.

Végzetes tévedést követnének el azáltal, ha a melassz-nemű erőtápszerféléket csak egymagukban nyújtanók a vadnak. A vad szervezete az ilyesmit nagyon is megsínyli. A kérődzésre berendezett agancsos vadnak bőségesen kell nyers-rostos anyagot is adnunk, minő a jó réti széna, sarjú, szárított lombköteg stb. Ha a megfelelő száraz takarmányfélék szecskevágvóval emészthetőbbé tesszük s ehhez aztán kellő arányban hozzá-

keverjük az erőtápszert, ez esetben a vad téli ellátásáról csakugyan megfelelően gondoskodtunk. Az adagolt száraz takarmányfélének egynegyed részét képezheti a melassztáppótlék. Naponta az agancosféle átlag 1—2 kg-nyi ilyen erőtápszertáppótlékban részesíthető.

Makk-kal vagy tengerivel elegyítve, a sörtevad is örömet, sőt haszonnal fogyasztja a melasszpótléket.

Vegyzvizsgálatok tanuskodnak arról, hogy a megfelelő összetételű melassz-erőtápszert anyagában 100-nál több a táperőegység, míg ezzel szemben a vad ellátását biztosítani hivatott egyéb tápanyagok közül a tengeriben 97, a rozskorpában 84, a buzakorpában 80, a zabban 77, a réti szénában 54, a sarjuban 50, a makkban 44, a lombkötégtakarmányban 26, a burgonyában 25, a csicsókában 19 és a répaneműekben csupán 11 a táperőegység.

Megfelelő mennyiségű és minőségű erőtápszerttel etett vad 8—12%-nyi gyarapodást mutat az olyan vaddal szemben, a melyet a tél folyamán egyébként bőségesen elláttak ugyan, ámde melassz-erőtápszert pótlékban nem részesítettek.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Lehet-e gyümölcsösben házinyulakat szabadon tartani? *Kérdés:* Gyümölcsösben, hol még számócaültetvény, egres-, ribizke-bokrok is vannak, lehet-e házinyulakat tartani a nélkül, hogy a fák és növények kárt szenvednének; a kert deszka-kerítéssel van körülvéve, alatta nem szabadulhatnak-e ki, vagy nem gátolja-e őket a lyukkészítésben a talajnak vízarádással feltöltött kavicsos, köves volta, a gyümölcsösből való kiszabadulásban?

T. F.

Felelet: Gyümölcsösben házinyulakat tartani nem lehet, mert azok, ha a fa törzsét nem is rágják meg, de a fa alatt ásott lyukakban a fa gyökereit megrágnak s a fa egy-két év alatt, sőt a fiatal fa még hamarabb is elszárad. Erre nézve biztos tapasztalataim vannak, melyeket egyrészt még Gödöllőn, az ott általam berendezett házinyultelepen tapasztaltam, másrészt pedig a saját telepeimen, a hol azok az akáczfák, a melyek a nyulakfutóban voltak, néhány év alatt kiszáradtak. A mikor azután a fákat helyükről kiszedtettem, láttam, hogy azok gyökerei mind le vannak rágva. De így jártam néhány alma- és körtefámmal is, a melyek már az első évben elpusztultak.

A kertben levő minden más növényt s bokrot a nyulak egy-kettőre tönkre tesznek s ezért a nyulakat nem ajánlom a kijelölt kertben elhelyezni. A deszka-kerítés mellett is el tudnak illanni, ezt azonban meg lehetne akadályozni azzal, ha a kerítés alatt még 50 cm-re leásunk s oda sodronyhálót feszítünk ki. A házinyul ugyanis, tapasztalatom szerint, soha sem ás 30—40 cm-nél mélyebb lyukat s így az 50 cm mély kerítés alatt nem bujnak ki.

A házinyul bármely, még a legkeményebb talajban is igen ügyesen tud lyukat ásni, fúrni, sőt a kemé-

nyebb talajt a homoknál jobban szereti. A hosszú ideig ketreczben nevelt és tenyésztett nyulak eleinte nem fúrnak, ásnek, csak egy bizonyos idő múlva, ha azt újból, szórakozásból megtanulják.

Azt, hogy a szabadban nevelt és tartott házinyulak a talajba ne ássanak, az által lehet megakadályozni, ha az egész területet 4—5 négyzet-cméteres lyukbőségű sodronyhálóval borítjuk be. Természetes, hogy ez alá nem áshatnak. Ez azonban kissé drága dolog ugyan, de biztos s jó arra is, hogy a házinyulak földalatti fészekkészítését és ottani fiadzását megakadályozza. (bl.)

Palántanevelés. A jó gazdasszony igyekszik konyháját mielőbb ellátni minden kerti veteménynyel. Faluhelyen piac nincs, kinek-kinek magának kell megteremteni a konyhára szükségeseket. Pár héttel előbb jutni valamihez a rendes időn, mindig öröm. Ezt elérhetjük a palántaneveléssel. Ha feltettebb: magjainkat cserepekbe vagy ládikákba, — melyben a legkitünőbb kerti föld van, — vetjük, s egyenletes meleg helyen tartjuk, úgy abban igen szép palántákat nevelhetünk és megvédehetjük az egerek, rovarok pusztítása ellen is. A mikorra a meleg időjárás beköszönt, e vetemények erős palántákká fejlődnek, melyek kiültetve, gyorsan növekednek tovább, pár héttel megelőzve a szabadba vetetteket. Márczius második felében így ládikákba vehetjük a paradicsomot, paprikát, dinnyét, tököt, ugorkát stb. A kikelt palánták gondozása mérsékelt öntözés és szellőztetésből áll. A ládikákra egyszerre hideget engedni nem szabad, mindig mindenben kellő átmenetnek kell lenni; különösen a dinnyét, ugorkát, paradicsomot kezdetben ne sokat szellőztessük, mert ezek szeretik a meleget, s igen érzékenyek a légáramlatokkal szemben. Ha a palánták három levélig kifejlődtek, akkor a második levél felett éles késsel megkurtítandók.

Baromfitenyésztés. Ha hetivásárok alkalmával hozzájárulással, baromfival megrakodva, hol gyalog, hol szekeren látjuk a szorgalmas falusi asszonynepet a városba sietni, e kedves mozgalmak képben gyönyörködve, alig gondolunk arra az országos fontosságra, a melyre a baromfitenyésztés, mint a falusi mezőgazdaság egyik mellékága, emelkedett. Ha figyelmesebben szemlélünk, évről-évre több megelégedéssel tapasztalhatjuk, hogy azelőtt tarkabarka baromfink hovatovább egyenletesebb színű, nagyobb testű lesz, húruk szép fehér, tojásaik nagyobbak és egyenletesebbek. A tarka kacsák már kezd kiveszni az országból s helyét elfoglalja a sokkal nagyobb testű és fehér tollú pekingi kacsák; az emdeni lúd tenyésztésével is jelentékeny eredményeket értünk el.

A baromfi nemesedését és a baromfi-termékeknek kivitelre képesítő értékben való emelkedését földművelési kormányunk következetes igyekezetének és áldozatkészségének köszönhetjük, melylyel előbb nemes baromfiakat közönségesekkel kicserélve s most legutóbb készpénzért, de nagyon jutányos áron kiosztva, kistestű és kevert fajtajú baromfinkat megnemesítette és egyenletesebbé tette. A nemesítés munkája még tovább folyik és hosszú ideig fog eltartani, de az eredmény már most

is meglepő, hisz a statisztika szerint most már évenként 80 millió korona értékű baromfit és baromfi-terméket, tojást, tollat stb. viszünk ki az országból s ha ehhez hozzá számítjuk az ország belfogyasztását, a mi a kivitelnél sokkal jelentékenyebb, egyszerűen szédítőnek mondhatjuk népies gazdálkodásunk e kedvencz jövedelmezését, a minek hathatós emeltyűje a nemesítés s a nemesítés nyomán felébredt érdekelttség és szorgalom.

Baromfiállományunk átalakulásának folyamatát s a földművelési kormány áldozatkészségét szembevetjük az alábbi adatok.

1901-ben 20.000, 1902-ben 40.000, 1903-ban 80.000, 1904-ben 80.000, 1905-ben 90.000, 1906-ban 120.000 és 1907-ben 120.000 korona értékű nemes baromfit osztott ki a földművelésügyi miniszterium a köztenyésztésben levő baromfi nemesítése céljából. A kiosztott anyagnak mintegy 60 százaléka tyúkféle, mintegy 35 százaléka kacsza és liba és mintegy 5 százaléka pulyka volt. Hogy a kiosztás rövid idő alatt oly hatalmas mértéket öltött, népünk éllemességét és okosságát igazolja.

A szép eredményeken okulva kisgazdáink, belátták, hogy e kevés befektetést igénylő gazdasági ág felkarolásával a jövedelmet fokozni s a megélhetést jelentékenyen könnyebbé lehet tenni. A magyar gazdasszonyok nagy része rájött, hogy a baromfitenyésztés az eddiginél sokkal nagyobb fáradságot és gondot érdemel meg.

Sok a tennivaló még a baromfitenyésztés terén, még nem vagyunk mentek a balsikerű kapkodásoktól, még nem tanultunk meg teljesen a tenyésztésben határozott irányt követni, de reméljük, hogy lépésről-lépésre ide is eljutunk s tenyésztésünkkel minden tekintetben piacaink szükségleteihez fogunk alkalmazkodni s következetes kiválasztással a legértékesebb anyagot termelni.

Ami apró, parlagi baromfink sok jó tulajdonsággal bir: edzett, szapora és igénytelen. E jó tulajdonságokat át kell vinnünk a nemesebb keresztezésekbe. Ezt legbiztosabban úgy érjük el, hogy a nemes baromfiból a nemesítés céljaira csak apaállatokat szerzünk be. Hosszabb ideig tart az ilyen időről-időre csakis nemes apaállatokkal való nemesítés, de eredményeiben sokkal becsesebb, mert az apaállat a nagyobb testet, egyenletes szint, finomabb tollut és nagyobb tojásokat örökli át az ivadéka, az anyaállatok pedig az edzettséget, bő tojóképeséget és igénytelenséget. A nemesedés gyarapodásával a tenyésztő a kevésbé sikerült kereszteződésű egyedeket piacra viszi s a tenyésztésből kizárja mindaddig, még az ivadék a nemesítésre használt baromfi-fajta jellegét minden tekintetben teljesen átörökölte. Nagyon természetes, hogy a sikeres tenyésztésnek a helyes kiválasztáson kívül egyéb feltételei is vannak, mert eléggé tágas, jól tisztítható meleg ólak nélkül s hiányos takarmányozással szép baromfit tenyészteni nem lehet.

Ha a baromfitenyésztéssel iparszerűleg akarunk foglalkozni, különleges tenyésztési célokat is tűzhetünk ki; ilyen különleges célunk lehet, tisztán csak a tojástermelés, vagy tisztán csak a baromfi, vagy a tenyészbaromfi nevelése.

Ha tisztán csak tojástermelés a célunk, akkor csakis a legjobban tojó tyúkok ivadékait választjuk a továbbtenyésztésre s a többi a tenyésztésből kizárjuk; húsbarmfi tenyésztésénél a legnagyobb testű és fehér húsú állatok ivadékait használjuk a továbbtenyésztésre; ha pedig tenyészbaromfi eladásából várhatunk magasabb jövedelmezést, a kiválasztásnál nemcsak a test nagyságára, de a tiszta fajtajellegre s e mellett a bő tojóképeségre is figyelemmel kell lennünk.

Ósrégi, kedvencz foglalkozása a baromfitenyésztés a magyar kisgazdának, ennek tulajdonítható, hogy a jobb tenyésztésre való áttéréshez meg volt az alap, a melyen rövid idő alatt a mai szép eredmények épültek fel s a melyen biztosan állva, a nemzeti vagyoni gyarapodását jelentő szép épület betetőzhető lesz. *L.—l.*

Különfélék.

Iskolatársak találkozója. Körmöczy Illés m. kir. erdőőr ez uton figyelmezteti kartársait, kik a liptóújvári erdőőri szakiskolát vele egyetemben 1900. évben elvégezték, hogy közelg pünkösdi vasárnapja, melyre egymásnak Pozsonyba találkát ígértek.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a következő nyugdíj- és balesetbiztosítások eszközöltettek: Veres Sándor Udvarhely vármegyei hatósági erdőszolga az I. csoportban; Scmora József hunyadvármegyei kerületi erdőőr az I. csoportban további két tagsággal biztosítottak nyugdíjra és baleset veszélyére.

A törpe kutya. A törpe állat a természetben nagyon régen ismeretes és idővel tenyészteni is kezdték. A tenyésztés legjobban a kutyánál sikerült. Már évszázadokkal ezelőtt nagyon kedvelték a törpe kutya mindenféle fajtáját és apró, de azért arányos testű szalon- vagy ölebért nagy árt fizettek. A bájos törpe-agár már Nagy Frigyes német-római császárnak is kedves szalonkutyája volt. Régóta tenyésztik továbbá a toy-spanielt, mely olyan csöpp, hogy az ember tenyerében elfér; az angol nők valósággal rajonganak érte. A törpe-spice, törpe-pudli, törpe-mopszli, törpe-pincsi, ugyanily elterjedtségnek örvend. A terrier-kutyák mindenféle fajtája nemkülönb. Kinában és Japánországban is szeretik az ilyen piczi jószágot; innen hozták át most harmincz esztendeje Európába a parányi kínai ebet, mely mikor megszületik, szakasztott olyan, mint valami cziczuska. A törpe fajták kiállításán, a minőt külföldön igen gyakran rendeznek, csak úgy szorong a közönség és a gyerekek addig ösztökélik az anyjukat, míg vesz nekik ilyen morzsa-állatot. Szabály az, hogy a törpe kutya húsz-huszonöt centiméternél magasabb és másfél kilónál nehezebb ne legyen. A csöpségen kívül azonban nagy befolyással van árukra testük formás és egyenletes fejlettségének is; olyannak kell az ilyen kutyuskának lenni, mintha ugyanolyan fajta, de rendes nagyságú ebet kicsinyítő üvegen át látnánk.

Szer a poloskák ellen. A poloskák irtására legjobb szer a tiszta karbolsav. Ez anyag fehér vagy kevésbé vöröses színű kristályos tömegben kapható, melyet könnyen akképen lehet folyósítani, hogy az üveget meleg vízbe állítjuk. A folyósított karbolsavat ecsettel azon helyekre mázoljuk, a melyeken a poloska tartózkodik. Nagyon óvatosan kell e szerrel bánni, hogy e bőrrel ne érintkezzenek, mert igen erősen maró szer és olyan hólyagot idéz elő, mint az égés következtében szokott keletkezni. A karbolsav szaga nem kellemetlen és nem is ártalmas.

Miből áll az ember? A Royal Magazine érzékelhetővé kívánja tenni, hogy voltaképen miből is áll az a hamu, a melyből lettünk s a mivé leszünk. A tudományos kémia régóta tisztában van e kérdéssel, de szemléltetőbb képet mégis csak az idézett lapban író francia tudós ad róla.

Ezer közönséges tyúktojás körülbelül ugyanazokat az anyagokat tartalmazza és ugyanabban a mennyiségben, mint egy közepes termetű ember. Ha ezeket az anyagokat széjjelválasztanók szénsavvá, hidrogénné és oxigénné, akkor egy léggömböt annyira megtölthetnénk, hogy az egy közepes alkatú embert kényelmesen elbirna. Hogyha azonban e gázokat világítási célra kívánják fölhasználni, akkor félkilométernyi hosszú útvonalat néhány órán át meg tudnánk világítani, a mennyiben tízenyolcz korona értékű világító gáz birtokába jutnánk. A széntartalmú anyagok, melyeket az emberi test tartalmaz, mintegy tíz kilogrammnyi súlyra rúgnak. Ezekből több mint háromszáz darab ezerzát lehetne előállítani. Vas annyi van az emberi szervezetben, hogy hét közepes nagyságú patkószöveget lehetne belőle előállítani. A bennünk lévő foszfor elegendő volna nyolczázhúszezer gyújtó fejének előállítására, mivel összes sulya körülbelül hatszáz grammot tesz. Ugyanennyi mennyiségű foszfor egyébként teljesen elegendő volna ötszáz ember másvilágra küldéséhez. A szervezetben lévő zsírszanyagokból hat kilogramm zsír volna kivonható, vagyis kereken hatvan gyertya, konyhasó húsz teáskanálnyi van bennünk.

Az ember körme. Egy úgy látszik mindenre ráérő amerikai ujság kiszámította, hogy körmünk 70 év alatt átlag 7 láb és 9 hüvelyknyit nő, vagyis hetenkint $\frac{1}{32}$, évenként pedig 1.5 hüvelyknyit. Ujjainkon a közönséges köröm ötödfél hónap alatt teljesen újra képződik s így nyilvánvaló, hogy 70 éves korunkig 186-szor ujul ki a körmünk. Ha már most minden egyes köröm hosszát átlag $\frac{1}{2}$ hüvelyk hosszúnak vesszük, úgy az embernek, ha 70 éves koráig a körmét soha le nem vágná és az a munkában nem kopnék és nem töredezne le, minden egyes körme 7 láb és 9 hüvelyk (körülbelül 2.34 méter) hosszúra nőne meg.

A gyümölcsfa faértéke. Ha gyümölcsfainkkal már nem vagyunk megelégedve, akkor távolítsuk el azokat, mielőtt odvasokká és korhadtakká váltak vagy teljesen elhaltak volna. A legértékesebb fát adja a diófa; olyan ötven éves diófa, melyekért százötven koronát fizetnek, nem is tartozik a ritkaságok közé. A diófa szerény igé-

nyeire, dús termésére, különösen azonban fájának értékére való tekintettel, ennek a fának az ültetése ajánlatos. Az almafa fája kiválóan alkalmas esztergályos munkára; továbbá gyümölcsprés előállítására, mely célra csak igen kemény fát használhatunk, szintén nagy előszere-ttel s nagy sikerrel használják az almafa fáját. A körtefa fája valamivel az almafaé mögött áll. Igen jól használható rajz-sinek és háromszögek készítésére, mert nem tágul s vetemedik meg, mint másfajta fa, mikor a levegőnek van kitéve. A körtefa továbbá a puszpángfa pótlására és a becses ébenfa utánzására szolgál. Az öregebb cseresznyefa fáját az asztalosok a becses és ritka mahagónifa pótlására és utánzására használják. Igen könnyen fényesíthető és akkor igen szép színűvé válik. A szilvafa fája főleg technikai eszközök, mint töltögető kannák, vedrek előállítására való. A barackfa fáját, szép színe és szép farajza miatt, finomabb asztalosmunkára használják.

Az élet tízparancsolatja. 1. Ne álmodozzál! Az ábrándozás időlopás; dolgozzál gyorsan és jól. — 2. Ne várj a kedvező alkalomra, hanem magad idézd elő. — 3. Más gondod ne legyen, mint az, hogy karriert válassz magadnak. «Mihez értesz?» ez ennek az évszázadnak a kérdése. — 4. Csak egyetlen cél legyen a szemed előtt s ne aprózd fel az erődöt ide-oda való ingadozásokkal. — 5. A jó modor fölényeg a boldogulásban; a kinek jó a modora, nincsen szüksége vagyona, minden ajtó megnyílik előtte. — 6. «Dolgozzál, vagy halj meg!» ez a természet parancsa. A ki megszünik dolgozni, az meghal erkölcsileg és fizikailag. — 7. Szokjad meg a gondosságot és a pontosságot; húsz dolog, a mit félig teszel, nem ér föl egy befejezett munkával. — 8. Magad teszed azzá az életed, a mivé válik. A világ visszaad mindent, a mit neki adunk. — 9. Tanuld meg hasznót húzni a veszteségekből és csalódásokból. — 10. Biztosíts magadnak tartós egészséget, a mi mindennek az alapja.

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító erdészeti mag-nagykereskedésének tavaszi úrjegyzéke rendkívül gazdag tartalommal már megjelent. Kívánatra ingyen megküldi az érdeklődőknek.

Szerkesztői üzenetek.

**.) Kérdésére kimerítő és pontos feleletet nem adhatok. Annak, hogy a tej keserű, sok oka lehet. Hogy némiképen is csak kielégítő tanácsot adhassak, tudnom kellene, hogy a kérdéses tehén nem szenved-e tőgygyulladásban. Tudnom kellene mivel takarmányoz, mert ha sok csillagfürt, székfűvirág, üröm, vagy páfrány-féle van a takarmányban, ez már magában véve is elég ok arra, hogy a tej keserű legyen. Kesernyés a tej akkor is, ha a tehén kelleténél több répafélét kap. Ez esetben elegendő a takarmányozás megváltoztatása, s belsőleg glaubersó adagolás. Érthetetlen azonban, hogy a reggeli fejés élvezhető, a déli és esti azonban nem. Nem a kezelés hibás ebben? Arra van eset, hogy bacillusok támadják meg a tőgyet vagy annak csak egyes részeit, de néha a tejszatornán át a tejmedencébe is eljuthatnak. Ilyenkor azonban csak az a tej keserű, a mit a beteg tőgyrészből fejtek, vagy esetleg az, a mit legelőszőr fejtek; tehát csak az első húzásokra kiömlő tej, a többi nem. Jó lesz erre figyelni s külön-külön meghatározni, hogy melyik tőgyegyed milyen tejet ad.

Nem részletezte azt sem, hogy forraláskor hogyan viselkedik a tej. Rendes marad-e vagy pedig pelyheket, csomókat képez; sszefut.

Undorító szagú tejet illó olajokat tartalmazó takarmány élvezete után ad a tehén. Valamint akkor is, ha az istálló s az alom nem kifogástalanul tiszta, ha a tehén tögye, farka s környéke minden fejés előtt nincs tisztára lemosva, ha a fejő kezeit s a fejőrocskákat, edényeket nem mosta meg gondosan, ha a fejlődényeket nem *kizárólag* erre a célra használják vagy pedig ha a kifejt tejet ritkán szellőztetett fülledt levegőjű kamarába vagy szobába, esetleg más, erős szagot terjesztő anyagok szomszédságába helyezik. A tej ugyanis roppant érzékeny s mindenféle szagot rögtön magába vesz. Erre is tessék tehát ügyelni. Mert úgylátszik itt rejlik a hiba. A reggeli fejest valószínűleg rögtön a konyhára viszik, felforralják s elköltik, s így nem ér rá, hogy idegen szagot vegyen fel. A déli és esti fejest forralásig valószínűleg félre teszik s a kamara levegőjéből veszi fel a rossz szagot, esetleg tán az nedves s valamilyen hasadó gomba kerül beléje, a mi a romlást előidézi. A tehenet nézetem szerint — ha egyébként meg van vele elégedve — ne adja még el, hanem figyelje meg a mire figyelmeztettem, azt hiszem rövidesen rájön a baj nyitjára.

Dr. Kukuljevič József.

«Karszt.» Bedő Albertnek «Az Erdőőr» című műve a hetedik kiadásban jelent meg.

D. Gy. Kedvezményes vasuti jegyre vagy az egyenruha, vagy az illető vasút által kiállított arczképes igazolvány jogosít.

Sz. S. Mocsonok. Az erdőtanácsosokat szokás «Nagyságos» czímmel illetni.

K. J. Gát. Forduljon a lipotújvári főerdőhivatalhoz, lehet, hogy évközben is felvizdik gyermekét az internátusba.

M. R. Kraszna. Ha szolgálatodjával annak idején szerződést nem kötött, alig van reá kilátása, hogy elvont illetményeit per útján Önnek megítélik. Próbáljon kiegyezni.

H. J. Püspöknádasd. Ezüstszőrme nyulak jól lezuhzott s kifeszített téli bundáit megveszi Tóth Gábor Kolozsvár, Árpád-utca 30. szám alatti tenyésztő, a ki gyűjti ezen bőröket s külföldre nagy mennyiségben szállítja. Tessék egy darabot postán tükörben, 10 filléres bélyeggel ellátva, mint a érték nélkül, czímére küldeni s ő azonnal megírja, mit adhat az olyan minőségű bőrökért mint a beküldött minta.

Az ár 40—60 fillér közt változik darabonként. bl.)

Sz. L. Dégt. Galambokat legjobb a budapesti vásárcsarnok útján értékesíteni. Irjon Vámos és Bruszt vásárcsarnok közvetítőnek Budapest, Vásárcsarnok s ő majd megírja, mily áron veszi át egyszerre a galambokat. bl.)

R. J. Kövesd. Levelére legközelebb válaszolunk.

E. V. 1. A felesleges számú fogolykakasoknak tilalmi időben való lelövésére — noha a pázrás és költés idejében a szaporulatra határozottan károsak — tudunkkal még soha senki sem kért engedélyt. Megkísérélheti, hogy ez iránt a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz folyamodványnyal forduljon. Mutassa ki folyamodványában a gondozására bizott vadászterület nagyságát, továbbá jelentse be, hogy az hol (vármegye, járás, község) fekszik s hogy ezen körülbelül hány fogoly-pár s hány felesleges kakas van és kérelmezze, hogy ez utóbbiakat f. évi márczius hó végeig lelőhesse.

Ha e folyamodványa nem részesülne kedvező elintézésben, akkor a bajon úgy is segíthet, hogy a felesleges számban mutatózó kakasokat elevenen befogatja, mert erre a vadászatról szóló törvény 15. §-ának utolsó bekezdése, valamint az 1894. évi 1866. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében tilalmi időben is fel van jogosítva. Ezeket a kakasokat azután fogva tartja július végeig, a mikor a fiatal csibék is anyányiakká lettek. — 2. Valamely község vadászterületébe beékel s azelőtt önálló vadászterületet alkotott ingatlan, felparcellázattván és eladatván, önálló vadászterületnek már nem minősíthető, hanem rendszerint a községi vadászterülethez csatolandó s azzal együtt értékesítendő. Ha azonban az egyes parcellák legalább 50 k. hold kiterjedésűek, akkor azok tulajdonosai a vadászati jog gyakorlására egyesül-

hetnek s az említett vadászterületet az azt övező községi vadászterületről függetlenül is értékesíthetik. — 3. Valószínűnek tartjuk, hogy a csemetékét megkapja.

T. J. Örkeny. 1. Az erdősítési jutalmakra pályázhatik minden birtokos, a ki oly terület erdősít be, melynek befásítása közgazdasági szempontból kívánatos s a tavasszal teljesített erdősítést augusztus végeig, az őszszel foganatosított erdősítést pedig december 25-ig a közgazg. erd. bizottságnak, vagy a kir. erdőfelügyelőnek bejelenti. Az odaitelt jutalomdíjak egyharmada rendszerint az erdősítést teljesítő erdőtisztet illeti, nemkülönben némi jutalomban részesülnek azon alkalmazottak is, a kik az erdősítésnél közreműködtek. — 2. Vadászkiutak részére igen jó eledelnek bizonyult a Fattering-féle húrost lepény. (Kapható: Polsterer Henrik czégnél, Wiener-Neustadt.)

V. J. Erdőőrök nincsenek felmentve az ebadó alól.

T. F. Oszró és több érdekelt. A méhészeti felszerelések kiosztása a kérvényezők nagy sokaságára s a rendelkezésre álló hitel csekély voltára való tekintettel csak igen lassan halad előre. Csak legyenek türelemmel, kérelmük teljesítve lesz.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Alulírott erdőhivatal egy nőtlen fiatalembert keres, a kinek jó írása van, s a ki elég intelligens ahhoz, hogy az irodai munkák ellátását, számadások vezetését, levelezések végzését etc. elsajátítsa.

A kiknek ebben már jártasságuk van, a térképrajzolásban is birnak gyakorlattal, azok előnyben részesülnek.

Kezdőfizetés havonkénti 80 korona, egy bútorozott szoba, fűtéssel és világítással. Az állás márczius hó 1-én foglalható el.

Arczképpel ellátott kérvények a következő czímre küldendők: Pallini báró Inkey Pál erdőhivatala, Iharos, u. p. Iharosberény (Somogy megye).

Felvidéki grófi uradalomban mint alerdész és vadász alkalmazott egyén, ki 4000 hold erdőbirtokot kezel s kitünő bizonyítványokkal rendelkezik, április hó 1-re megfelelő állást keres. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

HIRDETÉSEK

Erdőőri vagy vadászati állást

keres 42 éves, róm. kath., nős, családos, szakvizsgázott egyén, a ki 12 évig egy grófi uradalomban mint számadó főerdőőr és öt év óta pedig mint főerdőőr és fővadász áll alkalmazásban, melyekről kitünő működési bizonyítványai vannak. Állását birtokok eladása miatt kénytelen volt elhagyni. Elvállalna magánerdő kezelést is, erdőrendezéshez és kezeléshez teljesen ért. Új állást folyó évi április hó 1-én foglalhatná el, állandó állását azonban bármikor. Czíme a kiadóhivatalnál megtudható.

(2. III. 2.)

658/1910. sz.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott m. kir. főerdőhivatal kerületében kettő (2) I-ső osztályu m. kir. erdészeti altiszt és egy II-od osztályu erdőlegényi állásra vagy előléptetés esetén két II-od osztályu erdészeti altiszt és egy II-od osztályu

erdőlegényi, esetleg három II-od osztályu erdőlegényi vagy segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánók ezen felül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönbén a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes bírását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényüket előljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága útján folyó évi márczius hó végéig az alólírott m. kir. főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Az erdőlegényi és segéderdőőri állásokért pályázók nötlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Lippa, 1910. évi február hó 7-én.

(3.) *M. kir. főerdőhivatal.*

Pályázat erdőőri állásra.

A marosvécsi hitbizományi uradalomnál egy erdőőri állás f. évi május hó 15-én betöltendő.

Javadalmazás évi készpénzfizetés utólagos havi részletekben 300 kor., 240 liter búza, 600 liter rozs, 600 liter kukoriceza, két szobás szabad lakás a hozzá tartozó melléképületekkel Orosz-Idécs községben (Maros-Tordam.), kert, szabad tűzifa. Az erdőőr területébe tartozó erdőnek tiszta jövedelméből $\frac{1}{4}$ % jutalék.

Bizonyítványmásolatokkal — melyek vissza nem adatnak — szabályszerűen felszerelt kérvények f. évi április hó 15-éig az alólírotthoz nyujtandók be.

Szakiskolát végzett és román nyelvet beszélők előnyben részesülnek.

Palotailva, 1910 február 17-én.

(4. II. 1.) *Blütterbauer József, urad. főerdész.*

Pályázati hirdetmény.

Beszterezbányai székeskáptalan alsóalmási erdejénél egy nyugdíjképes erdőőri állás megüresedett, melynek betöltésére pályázat nyittatik.

Javadalmazása: 1.) 600 kor. évi fizetés; 2.) természetbeni lakás kerttel; 3.) 4800 négyszögöl kaszáló és 2400 négyszögöl szántó föld 8 szekér kihordott trágyával és 20 kor. megmunkálási díjjal; 4.) 10 ürméter kemény hasáb tűzifa házhoz szállítva; 5.) eladott faanyag után $\frac{1}{2}$ %.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen birják, ezen kívül a tót nyelvben is jártasak, továbbá 35 évnél nem idősebbek és egyttal az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában előirt kellekkel birnak.

Kinevezendő egy évi próbaszolgálat után — amennyiben megfelel — az egy év betudásával véglegesen lesz alkalmazva és állását április elején köteles elfoglalni.

A méltóságos és főtisztelendő Székeskáptalanhoz intézett sajátkezűleg írt és szabályszerűen bélyegezett kérvények legkésőbb 1910. évi márczius hó 10-ig az alólírotthoz nyujtandók be.

Hontbesenyődön, 1910. évi február hó 18-án.

(U. p. Bát.) *Bresztjenszky Alajos,*
(5.) káptalani urad. ellenőr.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium jogügy- és jószágigazgatójától.

320 1910.

Pályázati hirdetmény.

A nagyenyedi ref. Bethlen-kollégiumnál egy újonnan szervezett segéderdőőri állásra ezennel pályázatot hirdetnek.

Javadalmazás egy évi próbaszolgálat alatt 600 korona.

Pályázati kérvények születési bizonyítvány, oklevél és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve folyó évi márczius 15-ig alólírotthoz nyujtandók be.

Véglegesítés esetén a próbaév letelte után ezen állás a többi erdőőrök szolgálati és nyugdíj szabályzata szerint fog átszerveztetni.

Nagyenyed, 1910 február 24-én.

(6.) *Rick Béla sk., jószágigazgató.*

Pályázati hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága a lemondás folytán megüresedett Zalatna lakhelylyel rendszeresített, Zalatna és Nagyenyed lakhelylyel rendszeresített Nagyenyed-felvidéki esetleg áthelyezés folytán más lakhelyü jár. erdőőri állások betöltésére pályázatot hirdet.

Évi javadalmazás 400 korona fizetés utólagos havi részletekben, 80 korona lakhér, 160 korona lótartási átalány, 8 korona irodai átalány utólagos évnegyedes részletekben. Az általa felfedezett és felhajtott kártéritésekéből $\frac{1}{5}$ rész és hajtópénz. Erdőkihágási tárgyalásokon való megjelenésért 2 kor. napidíj és 20 fillér kilométerpénz.

A pályázóktól az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában foglaltak és a szakvizsga letételén kívül az oláh nyelvnek tudása is megkívántatik.

A kellőleg felszerelt pályázati kérések 1910. évi márczius hó 18-ig Alsó-Fehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához nyujtandók be. Megválasztott állását április hó 1-vel köteles elfoglalni.

Megjegyeztetik, hogy az erdőőrök illetményeinek rendszeresítése folyamatban van, mely talán még ezen évben életbe léptetik, ez esetben 600 korona bér és talán 390 koronára rugó mellékilletménynyel lesznek ezen állások díjazva.

Nagyenyeden, 1910. évi február hó 23-án.

(7.) *B. Bánffy Kázmér, elnök.*

Elismert kitűnő minőségű, szavatolt csiraképességű

tűlevelű, lomblevelű magvakat,
gyümölcsmagot, fűmagot, gazdasági magvakat,
saját telepein nevelt, dús gyökérzetű

tűlevelű, lomblevelű csemetét,
gyümölcsvadonczot, gyümölcscsát, sorfát, díszfát,
dísznövényeket, rózsát 100 legnemesebb fajban,
legjobb slavon koccsányos, koccsánytalan tölgymakkot
szállít

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
magyar magpergetőgyára, erdészeti csemetetelepei
ZALAEGRSZEG. (I. IV. 3.)